

CYKL | Filmowe sekrety**GRUPA WIEKOWA | klasy 1–3 szkoły podstawowej**

ANALIZA PSYCHOLOGICZNA

opracowanie: Alicja Moderau

FILM | *Oskar, Patka i złoto Bałtyku*, reż. M. Nieć, M. Palej

Film przedstawia przygody dzieci, które podczas nadmorskich wakacji odkrywają tajemnice bałtyckiego skarbu. To, czego dowiadują się w trakcie poszukiwań, wykracza jednak zdecydowanie poza wiedzę o jego położeniu. Oskar i Patka doświadczają, czym jest przyjaźń, miłość, lojalność i poświęcenie. Tematyka filmu, jego wartka, pełna emocji akcja i żartobliwe dialogi wydają się szczególnie przemawiać do widowni w wieku wczesnoszkolnym.

TEMATY DO OMÓWIENIA

Odwaga czy brawura? Jak dbać o bezpieczeństwo swoje i innych**Lojalność. Niezwykła moc przyjaźni****Rozczarowanie, złość, frustracja. Jak radzić sobie z trudnymi uczuciami****To wszystko rodzina! O różnych modelach rodziny****Odwaga czy brawura? Jak dbać o bezpieczeństwo swoje i innych**

Filmy przygodowe rządzą się swoimi prawami i nie inaczej jest w *Oskarze, Patce i złocie Bałtyku*. Produkcja balansuje na granicy fantazji i realności, proponując młodym widzom emocjonującą podróż przez Trójmiasto. Wiedząc, że filmowe przygody są zaprawione szczyptą wyobraźni, warto jednak poruszyć z uczniami temat dotyczący odpowiedzialności przy podejmowaniu decyzji i ponoszenia związanych z nimi konsekwencji. Oskar, nie mogąc znieść ciężaru rozczarowania, snuje intrygę, która naraża na niebezpieczeństwo jego siostrę, a na ogromny stres przyjaciół i rodzinę. O ile, jak to w kinie familijnym, wszystko dobrze się kończy, tak wprowadzanie nieprzemysłanych wakacyjnych pomysłów w życie może mieć zgoła inne konsekwencje. Okres wczesnoszkolny to wiek coraz większej samodzielności, ale także testowania granic i zafascynowania grupą rówieśniczą. Przy jednoczesnych, jeszcze dość ograniczonych możliwościach dalekosięznego wnioskowania przyczynowo-skutkowego bywa to niebezpieczne. Dlatego warto by się zastanowić, które z zachowań filmowych bohaterów były odważne, a które stawały się lekkomyślne bądź brawurowe. Pokazując, w jaki sposób kolejne decyzje wpływały na dalsze losy Oskara i Patki, możemy rozwijać u młodych ludzi myślenie przyczynowo-skutkowe i wspierać ich coraz dojrzalsze podejmowanie decyzji. Rozróżniając, czym jest odwaga, a czym lekkomyślność, dobrze jest podkreślać, że przy podejmowaniu pewnych działań należy zastanowić się nad ich szerokim

kontekstem i następstwami nie tylko dla siebie, ale i dla innych. Pokazując na przykładzie Oskara i jego siostry, jak ich plan doprowadził do groźnych dla niej konsekwencji, ale również że należy mieć ograniczone zaufanie do nieznanych sobie osób, możemy budować ze szkolniakami różne alternatywne scenariusze tych historii. Testując ryzykowne zachowania na filmowych bohaterach, można popuścić wodze fantazji i w bezpieczny sposób eksperymentować z samostanowieniem i zasadami proponowanymi przez dorosłych.

Pytania:

Czym się różni odwaga od brawury? Po czym można poznać, że dane zachowanie jest lekkomyślne? Czy da się przewidywać przyszłość? A czy da się przewidywać konsekwencje różnych decyzji? Który z bohaterów podejmował odpowiedzialne decyzje? Czy kaskaderskie skoki Bruna po dachach kontenerów były brawurowe czy odważne?

Lojalność. Niezwykła moc przyjaźni

U dzieci wkraczających w okres wczesnoszkolny zaczyna rozwijać się rozumienie niuansów relacyjnych, przez które dowiadują się, czym różni się przyjaciel od dobrego kolegi, jak budować i podtrzymywać bliskie relacje, co to znaczy mieć do kogoś zaufanie. Jednym z pojęć, których rozumienie można rozwijać w tym okresie, jest lojalność. Rozumiana ona może być jako możliwość powierzenia komuś swoich sekretów i wiara w ich zachowanie, uczciwość i rzetelność wobec drugiej osoby, ale również wierność wobec danych zasad i wartości. Jest pojęciem pojemnym i warto poddawać ją refleksji wraz z młodymi widzami, posługując się przykładami zaprezentowanymi w filmie. Lojalnością wykazuje się Oskar, który podejmuje się nierównej walki ze Straszylasem, ale i Patka, która nie chce zdradzić sekretów brata. Lojalny jest również Bruno, który angażuje się w poszukiwania i dlatego tak dotkliwie przeżywa rozczarowanie kłamstwem chłopca. Niezwykła moc przyjaźni, która ich łączy, pozwala jednak pokonać wszelkie przeciwności i jednoczy ich na bałtyckiej plaży. Podejmowanie trudnych decyzji, czasem rezygnacja ze swoich planów dla dobra drugiej osoby – te idee dotyczące przyjaźni warto poddać dyskusji po projekcji filmu.

Pytania:

Co to znaczy mieć przyjaciela? Po czym poznać, że to prawdziwa przyjaźń? Czy w przyjaźni zawsze jest radośnie, czy bywają trudne momenty? Jak sobie z nimi radzić? Dlaczego Bruno wrócił do Polski mimo swoich planów? Co to znaczy być lojalnym? Który z bohaterów wykazywał się lojalnością wobec przyjaciół?

Rozczarowanie, złość, frustracja. Jak radzić sobie z trudnymi uczuciami

Mimo że szkolniaki już o wiele lepiej niż młodsze dzieci radzą sobie z kontrolą impulsów, nadal mogą mieć problem z pomieszczeniem w sobie niewygodnych uczuć, takich jak frustracja czy złość. Oskar, rozczarowany postawą przyjaciela, chce za wszelką cenę zmienić jego plany – i rzeczywiście, cena tych działań okazuje się wysoka. Możemy zapytać młodych widzów, co stałoby się, gdyby bohater inaczej poradził sobie z uczuciami. Czasem warto dawać dzieciom narzędzia do mierzenia się z trudnymi emocjami. Przede wszystkim sposobem na nie może być rozmowa. W momencie, kiedy mija pierwsze wzburzenie i opada związane z nim napięcie, warto zachęcać uczniów do komunikowania o swoich stanach wewnętrznych, ich przyczynach, a następnie poszukiwać wraz z nimi adekwatnych rozwiązań. Ważne, by dostarczać pytań, ale nie zasypywać odpowiedziami – dzieci w młodszych klasach szkoły podstawowej bardzo silnie potrzebują akcentować swoją niezależność i samodzielność. Zgoda na mierzenie się przez nich z konsekwencjami ich działań, w tym także z rodzącą się w ich wyniku frustracją, rozwijać będzie w nich kompetencje emocjonalne i społeczne. Na podstawie filmowych kreacji możemy dywagować wraz z dziećmi, co odczuwali bohaterowie i jakie mieli możliwości stawienia tym uczuciom czoła.

Pytania:

Co czuł Oskar, szykując się do wakacji? Co przeżywał, gdy dowiedział się o zmianie planów Bruna? Co czuł Bruno, kiedy dowiedział się o angażu do filmu i planach wylotu? Jak mogli poradzić sobie bohaterowie z tymi uczuciami? Czy to wpłynęłoby na ich dalsze losy? Dlaczego najstarsza siostra nie chciała powiedzieć, jaką pracę naprawdę dostała? Co czuł Straszylas, że zdecydował się zachować nieuczciwie?

To wszystko rodzina! O różnych modelach rodziny

W filmie krótko i nienachalnie wspomniane jest, że Oskar i Patka wychowują się w rodzinie zastępczej. Pierwsze sceny przedstawiają wesołą, żywiołową gromadkę i ich zaangażowanych rodziców. Dzieci, wyjeżdżając na wakacje, trafiają pod opiekę ciotki, ale również Bruna i jego partnerki, pełnych życzliwości wobec podopiecznych. Przy okazji tych wątków można omówić z młodymi widzami, jak różnorodne mogą być modele współczesnych rodzin i że mogą one odbiegać od standardowo przedstawianych opcji. Rodziny patchworkowe, samodzielni rodzice czy właśnie rodziny zastępcze – to wszystko rodzina! Zachęcając dzieci do zaznajamiania się z tą różnorodnością, obniżać będziemy związany z innością lęk i wspierać otwartość. Oferując różne rozumienie „rodziny”, dajemy również szansę na znalezienie swoich przedstawicieli w filmach, a co za tym idzie, poczucie się widocznym i reprezentowanym.

Pytania:

W jakiej rodzinie wychowywali się Bruno i Patka? Co to jest rodzina zastępcza? Jakie różne modele rodziny znamy, z rzeczywistości albo z filmu?